

**UNDERVISNINGS
MINISTERIET**
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET

Dansk A

Højere handelseksamen

Gammel ordning

Digital eksamensopgave med adgang til internettet

Teksthæfte

Torsdag den 24. maj 2018
kl. 9.00 - 15.00

**Opgavesættet består af 5 opgaver.
Du skal kun besvare én af dem.**

Indholdsfortegnelse:

Opgaveoversigt side 2

Tekstoversigt

Opgave 1, tekst 1: Lone Hørslev: "Egernet" side 4

Opgave 2, tekst 2: Dan Ringgaard: *Litteratur* (uddrag) side 8

Opgave 2, tekst 3: Alen Causevic: "Strunge, Kerouac, Hemingway og
Knausgård integrerede mig i Danmark" side 10

Opgave 3, tekst 4: Hans Scherfig: "Amerikansk jul"..... side 12

Opgave 3, tekst 5: Hans Scherfig: "Gadebillede fra New York" side 14

Opgave 4, tekst 6: Carsten Jensen: "En makaber sightseeing" side 15

OPGAVE 5, TEKST 7 FINDES KUN ELEKTRONISK.

Opgaveoversigt:

Opgave 1

Foretag en analyse og fortolkning af "Egernet". Afslut din besvarelse med en perspektivering til tendenser i samtidens litteratur.

Tekstgrundlag:

Tekst 1: Lone Hørslev: "Egernet".
Fra novellesamlingen *En ordentlig mundfuld*, 2017.

Opgave 2

Skriv et essay om skønlitteraturens betydning for det enkelte menneske. Inddrag tekst 2 og 3 samt eksempler på skønlitteratur, du har læst.

Tekstgrundlag:

Tekst 2: Dan Ringgaard: *Litteratur* (uddrag).
Fra bogserien *Tænkepauser*, 2014.

Tekst 3: Alen Causevic: "Strunge, Kerouac, Hemingway og Knausgård integrerede mig i Danmark".
Debatindlæg i dagbladet Information, den 24. juni 2017.

Opgave 3

Foretag en analyse af "Amerikansk jul" og "Gadebillede fra New York". Sammenlign tekst og billede, og afslut din besvarelse med en perspektivering til perioden.

Tekstgrundlag:

Tekst 4: Hans Scherfig: "Amerikansk jul".
Første gang trykt i *Folkets jul*, 1937.

Tekst 5: Hans Scherfig: "Gadebillede fra New York".
Oliemaleri, 77 x 56 cm, 1930.

Opgave 4

Foretag en analyse af "En makaber sightseeing" med særligt fokus på tekstens genre, sprog og holdning. Afslut din besvarelse med en vurdering af tekstens hensigt.

Tekstgrundlag:

Tekst 6: Carsten Jensen: "En makaber sightseeing".
Artikel i dagbladet Information, den 3. juni 2016.

Opgave 5

Foretag en analyse og fortolkning af "Generationer". Afslut din besvarelse med en vurdering af reklamens gennemslagskraft.

Tekstgrundlag:

Tekst 7: VW: "Generationer".
Reklamefilm fra www.volkswagen.dk, 2017.
Varighed: 6 min. og 11 sek.

Opgave 1

Lone Hørslev: "Egernet".

Fra novellesamlingen *En ordentlig mundfuld*, 2017.**Tekst 1****Egernet**

Lone Hørslev

1 Han kom cyklende helt begravet i sine egne tanker. Han fik et chok og bremsede op så hårdt at cyklen skred ud og tegnede en halvcirkel i gruset. Han havde kørt et
5 egern over, nu lå det på cykelstien og gispede.

Han havde kørt og tænkt over ordet *fertil*. I princippet kunne hans sædceller jo godt være lige så døde som blendede vand-
10 mænd. Ikke at det gjorde ham så meget, men hvad ved man. Fertile, ventile, debile, han smagte på ordet, det lød på en måde mere som en sygdom end det modsatte. *Jeg er fertil. Åh, det er jeg ked af at høre.* Og så
15 det hun havde sagt aftenen før, Lise, hans kæreste. At det ikke så meget var dét at han ikke havde lyst til at få børn. Det var mere dét at han ikke havde lyst til at få børn med *bende*. Hun kunne ikke forstå det. At han
20 ikke engang ville give det en chance. Hvem ved, måske KAN jeg slet ikke få børn, sagde hun.

Måske er jeg slet ikke *fertil*.

Hvad hvis du kan.

25 Det er fordi du ikke elsker mig, havde hun sagt og sat sig til at græde. Hun sad over for ham ved spisebordet, og de var lige blevet færdige med maden, en pastaret med grøntsager og rejer. Nu lå pastaen i en
30 ensom bunke tilbage på hendes tallerken, de andre ting havde hun spist. Plukket og fisket dem ud af retten, som et kræsent barn, han sagde: Hvad er der nu galt med spaghetti? Hun rejste sig og åbnede vinduet,
35 et, fandt askebægeret. Tændte en smøg og satte sig op i deres vindueskarm.

Pas nu på, sagde han.

Så sad hun der med cigaretten i hånden og græd.

40 Hvad skulle han sige?

Man kunne ikke gøre tingene op på den måde. Så enkelt var der ingenting der var.

Og helt ærligt, at sætte børn i verden er sgu ikke en tombola, tænkte han, hvor man
45 trækker et lod, et barn er ikke en bamse. Det er en stor ting. En krævende ting. Ikke bare lige.

Han sprang af cyklen.

Egernet lå i gruset og hev efter vejret, dets øjne var underligt udtryksløse. Det
50 levede, det trak vejret, men tydeligvis kun med nød og næppe. Det var i hvert fald for invalideret til at rejse sig op og løbe væk. Han stillede cyklen på støttfoden og lænede sig ind over dyret, hans hjerte hamrede
55 i brystet. Hvad fanden gør man? Han kiggede rundt, men han var helt alene på stien, der var ingen her som kunne hjælpe. Fuck, sagde han højt og stampede i jorden
60 som om det ville hjælpe noget.

Han skulle bare været kørt videre, men det kunne ikke laves om, nu stod han her. Han blev nødt til at gøre noget. Han kunne heller ikke bare skubbe dyret ind i krattet,
65 det virkede som en forkert og nådesløs ting at gøre. Han følte sig pludselig som en karakter i et eventyr. Det hele virkede meget betydningsfuldt. Som om hans håndtering af egernet kunne gå hen og kaste
70 onde skygger ind over hele hans fremtidige liv, som en slags prøvelse han skulle bestå. Det var nu han skulle gøre det rigtige! Han så på egernet. Det rallede. Og nu begyndte det også at ryste, det lå ligesom i krampe.

75 Han burde selvfølgelig slå det ihjel så det ikke skulle lide mere, det var det eneste rigtige at gøre. Dyret var orangebrunt og pjusket. Han tænkte på aflivninger han havde set af dyr på tv, et hurtigt snit med
80 en dolk over struben, et hurtigt knæk ved nakken, et hug med øksen, en bolt i panden, og dyret går i knæ, slut prut. Men han havde aldrig slået et dyr ihjel nogensinde,

han havde en kandidatgrad i filmviden-
85 skab.

Han så sig omkring, lidt længere henne
lå en stor sten, måske kunne han bare lige
give den et gok. Han løb hen og tog stenen
op i hånden, jo, den kunne nok bruges.
90 Den lå tungt i hans hånd, og han tænkte:
tilpas tung. Så løb han tilbage til egernet og
kiggede ned på det igen. Løftede hånden.
Dyret rystede stadig. Hovedet var ikke
meget større end en golfbold. Han lukkede
95 øjnene da han slog stenen ned mod det lille
egerns hoved.

Han åbnede øjnene.

For fanden mand! Dyret var stadigvæk
levende. Det blinkede og spjættede, og nu
100 løb der også en stribe blod fra hovedet og
ud på stien. Nej, nej, nej, panikken skød op
igennem ham som et heksekud, han smed
stenen væk som om den pludselig var
brandvarm.

105 Det eneste han kunne komme i tanke om
at gøre nu, var at ringe til Lises far i Aulum.

Han rystede så meget på hænderne at
han fik åbnet en løbeapp og vejret på DMI
før han fik fundet det rigtige nummer.

110 Heldigvis tog han den.

Ja, det er Hans, sagde han med sin rolige
stemme.

Det er Jacob, sagde han forpustet og satte
te ham ind i situationen.

115 Da han mødte Lise for fire år siden, var
noget af det første han lærte om hende at
hun forguede sin far, som også forguede
hende. Når de var på besøg hos hendes for-
ældre i Vestjylland, var det tydeligt at lige-
120 gyldigt hvad hun sagde, så var faren lutter
anerkendelse, genkendelse og ros. Da han
selv havde det på samme måde fordi han
var forelsket og også syntes at alt der kom
ud af hendes mund, tilhørte en finere
125 orden af ord, fik han med det samme sym-
pati for sin svigerfar. Dengang syntes han
jo også hun var vidunderlig, selvom hun
ikke var så boglig.

Du bliver nødt til at rive hovedet af, sag-
130 de hans svigerfar.

Hvad?! Rive hovedet af?! Han stirrede
forfærdet på det blødende dyr. Overhove-

det at skulle røre ved det virkede direkte
modbydeligt. Han svedte, han kunne mær-
135 ke sin puls helt ud i fingerspidserne.

Det er sådan man gør, sagde hans sviger-
far. Bare tag fat, og så riv til.

Det kan jeg da ikke!

140 Nej, det kan du nok ikke, sagde hans svi-
gerfar.

De tav begge.

Lises far var hjemmeværnsmand og
jæger. Sådan en der drikker en Fernet Bran-
ca til sin morgenmad og har et par waders
145 hængende ude i skuret. Han havde sit eget
værksted med drejebænk og våbenskab.
Jacob vidste godt at han aldrig havde ønsket
sig en svigersøn der elskede avantgarde-
film og spillede smart ovre på universitet i
150 København. Han havde nok nærmere
ønsket sig én der kunne save brænde og
hænge ting op og *tage ved*. Som havde en
ordentlig indtægt og kunne bruge sine
hænder til noget fornuftigt.

155 Jacob vidste det godt. Og hans svigerfar
vidste at han vidste det.

Han tog sig til hovedet, rykkede i håret, gik
frem og tilbage foran dyret med telefonen
for sit øre. Han havde en overvældende lyst
160 til at græde. Sætte sig ned og give op.

Jacobs svigerfar lagde sin telefon mel-
lem skulder og kind og børstede samtidig
risten på grillen med en stålborste. Jacob
kunne høre det som en svag rumsteren i
165 baggrunden, stål mod stål og så Lises fars
lidt slæbende åndedræt.

Rive hovedet af. Det var jo grotesk.

Dyret var levende endnu.

Okay, sagde han så. Rykke hovedet af. Det
170 kan jeg vel godt.

Godt, sagde hans svigerfar og skramlede
lidt mere. Det er det eneste rigtige at gøre.

Okay, sagde han og lagde telefonen ned
i lommen igen.

175 Han gik tilbage til dyret. Satte sig ned på
hug. Rakte hænderne frem mod egernet,
det spjættede. Dyret var blødt og varmt og
forsigtigt lagde han højre hånds fingre
rundt om den lille spinkle hals.

180 Men slap med det samme igen. Trak vej-

ret helt ned i maven. Lukkede øjnene. Rakte armene ud igen, lagde fingrene om dyrets hals, han kunne mærke hvordan egerkets vejrtrækning, dets gispen forplantede sig op gennem hænder og arme, han 185 kunne mærke dets puls, dyrets hjerteslag under sine fingerspidser som en lodden rytme fra en anden mere ubarmhjertig, rå verden. En verden hvor man i det ene øjeblik kan løbe og passe sig selv og i det 190 næste få hovedet revet af.

Han slap dyret igen og sank sammen.

Det var ikke som at springe i vandet, bare tage sig sammen, lukke øjnene og 195 gøre det. Han havde følelsen af at dette drab ville hjemsege ham resten af hans liv. At ligegyldigt hvad han gjorde nu, ville det være forkert. Han håbede virkelig ikke dyret havde alt for ulidelige smerter, for 200 han var ikke i stand til at hjælpe det.

Det var det tragiske faktum.

Han rejste sig.

Ude på marken stod nogle køer og gumlede græs.

Han besluttede sig for at stå lidt og se 205 ind til køerne, stå lidt med ryggen til ulykkesstedet, mens han talte til hundrede, og så ville han tjekke egerket igen. Så håbede han virkelig det ville være slut af sig selv. 210 Han begyndte at tælle, *en, to*, køerne var mørkebrune og beskidte.

Da han mødte Lise for fire år siden, havde han nok først og fremmest forelsket sig i hendes udseende. Det måtte han indrømme. 215 Men hun *var* altså også virkelig smuk. Dertil var der noget fint og fransk over hele hendes person, tænkte han dengang - det var før han vidste hun kom fra Aulum. Hun mindede ham om Catherine Deneuve i 220 *Pigen med paraplyerne*, pastelfarvet, uskyldig og ren. Også i sengen, det havde været som at pakke et fint stykke hvid chokolade ud af silkepapir. Langt fra et vilddyr, men heller ikke ligefrem en søstjerne. Han syntes 225 simpelthen hun var *sød*. Nu tænkte han: måske lidt for sød.

Og forstod hun ham overhovedet? Forstod hun overhovedet hans verden? Han fik i hvert fald sværere og sværere ved at 230 forstå hendes.

Som udgangspunkt var hun naiv. Hun skulle altid snakke med Hus Forbi-sælgerne. Hun troede det bedste om folk. Hun spillede Lotto. Klappede hundene, fodrede fuglene. Skrev altid fødselsdagshilsner på Facebook. Hun hørte den mest banale musik, hun anede ingenting om kunst eller film. Hvis de en sjælden gang så en film sammen, skulle den helst være fra Hollywood, og i hvert fald ikke i sort-hvid. Bøger rørte hun slet ikke. Hvis han læste op for hende, fik hun et fjernt og mat udtryk i øjnene. Forleden da han læste en passage op fra en digtsamling for hende (*Sorgen har været ihærdig som vitaminmangel, en dryppende hane, en tudende ugle i natten*), sagde hun: Kunne det ikke være dejligt at tage til Spanien? da han var færdig.

Hvad? sagde han.

Jeg har altid drømt om at komme til Spanien, sagde hun med et smil og rakte ud efter sine cigaretter.

Nå ja, det var en anden ting: Hun var begyndt at ryge. Så meget for den renhed, den uskyld.

53, 54, 55, køerne græssede, og så var der jo alt det med børn.

Børn, børn, børn, han ville bare gerne gøre det rigtige.

Han sagde: Men hvad nu hvis de gerne vil til Disneyland?

Hun sagde: Ja, hvad så?

Ja, hvad så, ja, så alt muligt!

Hun måtte da kunne begribe at han ikke 265 ville sætte sine ben sådan et sted, han kunne lige se det for sig. Fedtede fingre og ødelagt søvn, Disneylort og mælkepulver fra Nestlé. Tænkte hun overhovedet på det?

I det hele taget syntes han slet ikke det 270 var en verden man kunne være bekendt at sætte flere børn i.

Det er fordi du ikke elsker mig, sagde hun.

Nej, sagde han. Det er fordi alting går ad helvede til.

Hvad mener du?

Ja, jeg mener for eksempel at det kun er et spørgsmål om tid før Danmark bliver oversvømmet. Det ved du vel.

Hvis du læste aviser, ville du vide det, 280 sagde han.

Jeg læser da aviser.

Så ved du måske også at der er noget der hedder global opvarmning, vrængede han.

285 Hun drak Coca-Cola Zero og røg cigaretter, han så på hende og tænkte sit.

BonBon-Land, sagde han.

Babymos med gift i.

290 Pesticider. Hormonforstyrrende stoffer og bilos og kineserne, der forurener med al deres industri, og verden, der i det hele taget er så fuld af nød og elendighed, og som om der ikke allerede er børn NOK!

300 Gadebørn og sultne børn i Afrika, børnesoldater og børnearbejdere for eksempel.

For ikke at tale om Syrien. Små børn kidnappet af Islamisk Stat og voldtægt som våben, den økonomiske krise overalt, den lave produktivitet i det her land og den voksende ulighed, de hjemløse, kontant-hjælpsloftet, og alt det sagde han mens hun begyndte at græde og sagde at det alt sam-

men var udenomssnak, og han følte sig som en flugtbilist der bliver ved med at køre sit offer over igen og igen, *slam bang*, sætte i bakgear, bakke over igen, og han tænkte på udtrykket at man ikke må *slå på én der allerede ligger ned*.

Apropos!

310 Nu var han nået til hundrede. Koen holdt øje med ham mens den stod bag hegnet og gumlede. Han vendte sig, tog en dyb indånding og knælede ned ved siden af egeret.

315 Det spjættede ikke mere, det lå helt stille.

Han undersøgte det. Studerede det fra både højre og venstre.

Skubbede til det med foden.

320 Der var ingen tvivl; det var stendødt.

Han åndede lettet op.

I det samme begyndte det at regne.

Opgave 2

Dan Ringgaard: *Litteratur* (uddrag).
Fra bogserien *Tænkepauser*, 2014.

Tekst 2**Litteratur**

Dan Ringgaard

1 ENSOMHEDENS GAVE

Hvorfor overhovedet tage en bog ned fra reolen og begynde at læse? Spørgsmålet er ikke så dumt, som det lyder. Mine døtre, 5 som er voksne nu, gør det kun sjældent. Hvis der ligger en iPad på morgenbordet ved siden af papiravisen, vælger de netudgaven, og den yngste har aldrig set indersiden af en af de ordbøger, som hendes mor 10 og jeg har så stor veneration for, om ikke for andet så fordi deres lasede ydre vidner om hundredevis af timers slid. Det giver måske mening med aviser og ordbøger, men hvad med alle de andre bøger, som 15 huset er velforsynet med? Hvad er det, de bøger kan? Dybest set? I en af dem, amerikaneren Paul Austers roman *Opfindelsen af ensomhed*, stødte jeg på dette bud:

”Da A’s søn fyldte tre år, var hans smag 20 for litteratur begyndt at udvide sig fra enkle, gennemillustrerede småbørnsbøger til mere raffinerede børnebøger. Illustrationen var stadig en kilde til stor glæde, men var ikke længere afgørende. Historien i sig 25 selv var begyndt at fange hans opmærksomhed, og når A nåede frem til en side helt uden billede, bevægede det ham at se den lille dreng stirre opmærksomt frem for sig, på intet, på luftens tomhed, på den 30 blanke væg, mens han forestillede sig det som ordene fortalte ham. ’Det er sjovt at lade som om man ikke kan se,’ sagde han engang til sin far mens de gik hen ad gaden. En anden gang gik drengen ud på badeværelset, lukkede døren og kom ikke ud. A 35 spurgte gennem den lukkede dør: ’Hvad laver du dér ude?’ ’Jeg tænker’, sagde drengen. ’Jeg skal være alene for at tænke.’”

Passagen handler om sønnens indvielse til 40 litteraturen, om at overgive sig til ordene,

som de kommer ud af den blå luft under farens højtlesning, om at lytte opmærksomt til dem og se det, de fortæller, for sig. Litteraturens mirakel er, at dens ord kan 45 skabe verdner ud af intet, ud af luftens tomhed, den blanke væg eller den hvide side. En af de lige så mirakuløse konsekvenser af det er, at ordene overlader læseren eller lytteren til sig selv. Når den tre-årige lukker sig inde på badeværelset, er det for koncentreret at udforske de mulige verdner, som opstår i hans fantasi. Når han funderer over, at man jo bare kan lade, som om man ingenting ser, er det, fordi han har 50 opdaget glæden ved at fortabe sig i en usynlig verden og i sit eget indre liv, et indre, som opstår, det øjeblik sådan noget som litteratur med et trylleslag ophæver verden omkring ham til fordel for det, han 55 kan tænke og forestille sig. Derfor handler passagen ikke bare om indvielsen til litteraturen, men også om opdagelsen af ens eget indre. Den handler om at blive sig selv. Og dermed også, uundgåeligt, om opfindelsen af ensomhed. Litteraturen har en stor aktie i opfindelsen af ensomhed. 65

Her kunne man indvende, at det at få læst højt af sin far er alt andet end ensomt. Men det særlige ved passagen her er, at læsningen midt i det intime fællesskab trækker 70 drengen væk fra verden og faren og ind i sig selv. Hvis højtlesning er en social aktivitet, så opdager A’s tre-årige dreng, at læsning også, og ovenikøbet samtidigt, kan være en helt privat sag. Det er den opdagelse, der katapulterer ham ind i sig selv. Hvis han havde kunnet læse, havde han måske trukket sig tilbage med en bog. Nu må han en tid endnu tage til takke med at digte videre på 80 den verden, ordene har åbenbaret for ham, i sine tanker ude på badeværelset.

(...)

MÆRK VERDEN!

(..) Måske er det allervigtigste, ikke bare ved litteratur, men ved al kunst, at den ikke nødvendigvis gør os klogere på verden, men at den viser os verden. De russiske formalister, som var nogle af de første til at udvikle en moderne litteraturvidenskab, mente, at rutinen slører vores blik for den verden, vi er omgivet af. Litteraturen skal åbne vores øjne for verden ved at vise den på en anden måde, end vi er vant til. Underliggørelse kaldte de det. Når litteratur kan virke vanskelig, kan det være, fordi den viser verden på en anden måde end den sædvanlige, netop for at gøre det muligt for os at genopdage den. Viste den bare verden, som vi i forvejen mener at kende den, ville den bekræfte den rutine, som gør os blinde for den.

Man kan sige om litteraturen, at den er mimetisk, at den er et spejl af verden. Men med underliggørelsen in mente er det mere rigtigt at påstå, at litteraturen fremkalder verden. Det, man oplever, når man læser et digt, betragter et maleri eller hører et stykke musik, er snarere, at noget opstår eller skabes. I stedet for *mimesis* kan man bruge et andet græsk ord, *poiesis*, det, at noget skabes. Vi ser noget blive til for øjnene af os. I en roman ser vi en verden blive til, som mere eller mindre ligner den, vi lever i. Et digt lader noget helt enkelt og selvfølgelig opstå: en blomst, en kakkellovn eller en følelse, en, vi kender, som sidder i os, i vores erindring, og som vi nu genkalder os og genkender i kraft af digtet. Digteren siger: "Abrikostræerne findes." Så står de der, abrikostræerne.

Men de står der altid på en måde, der gør dem forskellige fra abrikostræerne ude i haven. Den verden, vi genkender i en bog, er en anden, sært forskudt og fremmed verden. Det er denne forskel fra verden, som gør, at vi kan få øje på den. Og det er det, der er så fascinerende ved de abrikostræer. Den verden, vi mærker, er mærkelig.

KEND DIG SELV!

Måske er det største under for A's søn netop det: at der opstår en verden ud af intet. Det

næste, der sker, er, at han inde i dette private, tavse og hallucinatoriske rum kan begynde at udforske, hvad det vil sige at være menneske. Han bliver sig selv i det rum. Litteraturen er det eneste sted, hvor man tilsyneladende har direkte adgang til, hvad andre mennesker tænker, føler og sanser. Indenadslæsningen, den private bog og det private rum skaber alt sammen en inderliggørelse. Litteraturen er en storstilet udforskning af, hvad et menneske er.

Nogle mener, man bliver et bedre menneske af at læse litteratur, fordi man lærer empati. Man lærer at sætte sig ind i, hvad andre tænker og føler. Noget, der ikke mindst kunne være behov for i en globaliseret verden, hvor vi bor stadig tættere på mennesker, som kan være meget forskellige fra os selv. Det er i bedste fald en sandhed med modifikationer. Folk, der læser litteratur, er næppe bedre mennesker end folk, der ikke læser litteratur. Jeg føler mig nogle gange som et bedre menneske, eller et mere komplet menneske, når jeg læser. Desværre reduceres jeg til normal størrelse, så snart jeg har lagt bogen fra mig. Der er noget der: Hvordan tager vi empatien med os ud af bogen? Et andet problem er, at litteraturen som al kunst dyrker ondskaben med samme lidenskab som godheden. Moderne kunst er ikke opbyggelig.

Men måske handler det ikke om moral i denne lidt snævre forstand. Måske handler det mere om, at litteraturen og i særdeleshed romanen, er en meget effektiv måde at opnå viden på, ikke bare om andre mennesker, men om andre kulturer og andre historiske perioder. Den opdrager måske til, om ikke at acceptere forskellighed, så i det mindste til at forstå lidt af den. Jeg har ladet mig fortælle, at de danske officerer, som blev sendt til Bosnien i begyndelsen af 1990'erne, alle havde nobelpristageren Ivo Andrić's historiske roman fra 1945 om multietnicitet på Balkan, *Broen over Drina*, med i oppakningen. Læs den, og du ved meget mere om, hvad der foregår på Balkan, end hvis du læste nok så mange historiske afhandlinger og politologiske artikler.

Opgave 2**Tekst 3**

Alen Causevic: ”Strunge, Kerouac, Hemingway og Knausgård integrerede mig i Danmark”.
Debatindlæg i dagbladet Information, den 24. juni 2017.

Strunge, Kerouac, Hemingway og Knausgård integrerede mig i Danmark

Alen Causevic

Da jeg mødte litteraturen, forstod jeg med et, at jeg levede i bur. At jeg sad fast i kulturelle dogmer fra det land, min familie var flygtet fra for mange år siden. Litteraturen gav mig kulturel dannelse, og pludselig forstod jeg, at alt – sex, gud, politik, køn – er til debat. Vil man integrationen, er litteraturen en helt central fødselshjælper.

¹ Jeg vil aldrig glemme min første arbejdsdag som lektiehjælper på VUC Aarhus. I et kælderlokale sad en kvinde i lange sorte klæder og sort hijab og læste. Jeg introducerede mig, og kvinden tilkendegav, at hun havde brug for hjælp til en opgave. Hun skulle analysere en novelle af Katrine Marie Guldager, som handlede om en jegfortæller, der reflekterer over en barndom med en utro far og en mor, der favoriserer lillesøsteren. I typisk minimalistisk stil fremgik meget af informationen ikke på linjerne, men mellem dem. Ikke nok med det: Den teori, kursisten skulle inddrage i opgaven, var langt over hendes faglige formåen.

Allerede dér var jeg forbløffet. Afstanden mellem kursist og pensum var tydeligvis uoverstigelig. Det gik dog først helt op for mig, hvad det var, jeg havde rodet mig ud i, da kursisten decideret nægtede at læse passager op, som handlede om eller bare antydede seksuelt samvær mellem karaktererne. Det var der, jeg forstod, at jeg på min nye arbejdsplads meget vel kunne blive nødsaget til at foretage rejser i min fortid. Tilbage til livet før litteraturen. Til dengang, hvor det ikke var naturligt at læse. Hvor ordene ’dansker’ og ’integreret’ var skældsord, fordi jeg var så bange for at miste min identitet, at jeg spændte ben for mig selv.

Den brist er ikke kun min, tværtimod er den kollektiv. Indvandrerdebatten i Danmark er upræcis, når den kun fokuserer på

sprogkundskaber som vejen til integration. Sprog er ikke nok. Der er akut behov for mere kulturel dannelse og deraf følgende horisontudvidelse. Her er litteraturen en glimrende fødselshjælper og følgesvend.

Døren til fremtiden

⁴⁰ Selv mødte jeg litteraturen i 10. klasse på Ikast Ungdomscenter, hvor dansklæreren Birthe insisterende lånte mig en biografi om Michael Strunge. Få dage efter lånte jeg frivilligt *Samlede Strunge* på biblioteket. Jeg satte mig på pubertetssengen og bladrede tilfældigt op på digtet »Tid og rum« fra debuten *Livets hastighed*.

Dér var den, lige for næsen af mig: døren ind til en bedre fremtid, og den stod vidt åben. Jeg kunne ikke tro mine egne øjne. Strunges skrift lyste op fra siderne som en overnaturlig diamant. Han skrev om kærligheden, om livet og døden, om rumvæsner og stoffer og politik og nattens neon-skilte. Papiret rystede mellem mine fingre. Strunges tanker strakte sig helt op til rummet, han strejfede himlen og stjernerne og Gud og Satan og Ian Curtis og David Bowie. Jeg havde aldrig hørt om hverken den ene eller den anden, havde aldrig reflekteret over eller diskuteret noget lignende med hverken familie eller venner. Jeg googleda David Bowie og fik hjertebanken, da jeg så ham synge iført høje hæle, stramt turkisblåt jakkesæt og sminke i hele ansigtet. Jeg beundrede ham for det, som jeg aldrig havde beundret et menneske før.

Da indså jeg, at min verden var snæver som et nåleøje. Vi boede i hus, men levede i blok. Vi boede i Danmark, men levede i Bosnien. Min tilværelse var jo ikke meget mere end et lukket bur. Alt var styret af frygt, xenofobi og længsel efter et land, som ikke længere fandtes. Jeg måtte forme mig selv på ny; en bosnisk dansker, en

dansk bosniak. Hvem ved, måske kunne jeg en dag sågar blive mig selv?

På roadtrip med Kerouac

Biblioteket blev mit stamsted, og her stiftede jeg bekendtskab med nogle af verdenslitteraturens ikoner. Kerouac tog mig med på roadtrip tværs over USA. Camus tog mig med ud i absurdismens krinkelkroge. Hemingway tog mig med ud at fiske i Golfstrømmens farefulde vande. Knausgård tog mig tilbage til barndommens asylcenter.

Uanset hvad jeg læste, havde bøgerne det til fælles, at de brød med samtlige tabuer og normer for, hvad jeg havde lært var acceptabelt at kritisere og diskutere. Alt var pludselig til diskussion: religion, kultur, familie, etnicitet og eksistens. Det var, som om jeg var en ballon, og litteraturen helium: Den pustede min bevidsthed op, pustede og pustede, jeg lettede fra jorden og svævede hjemmefra og ind på lærerseminariet, ud igen og ind på VUC som kursist, videre ind på universitetet, og endelig tilbage til VUC, nu som ansat.

I skrivefængsel

Her er jeg så, tirsdage og torsdage, som lektiehjælp på det, man blandt personalet kalder 'Obligatorisk skriveværksted'. Et tiltag, hvor kursister, der er bagud med afleveringerne, tilmeldes af deres undervisere til at komme og få rettet op på statistikken. Mine to kolleger og jeg skal så sørge for, at notere nær- og fravær og selvfølgelig bidrage med støtte og hjælp til løsning af opgaver. Dette fælles lektieværksted hedder i kursistterminologi 'skrivefængsel', ligesom kursisterne i daglig jargon kalder hinanden 'voksne uden chancer'. Når de selv skal sige det, er de håbløse. Den holdning er ikke kun ærgerlig, den er også yderst forfejlet. I løbet af de forgangne syv år har jeg undervist på folkeskoler, været mentor og instruktør på universitetet, og jeg kan garantere, at få uddannelsesinstitutioner har så meget uforløst potentiale som VUC. Det er bare de færreste, der er klar over det. Til gengæld er det soleklart, at bevægelsen nedefra og op er en virkelig kraftanstrengelse, og en handling man ikke bare lige sådan uden videre

gennemfører. Den kræver specifik viden og indsigt, som mange aldrig præsenteres for.

Jeg gentager: Sprogundervisning er ikke nok. Det er ikke tilstrækkeligt at mestre det danske sprog. Bevidstheden skal også udvides: Benyt litteraturen.

Nogle af de 'voksne uden chancer' møder op hver torsdag og begiver sig ud i litteraturens kryptiske vildnis. De sætter sig foran deres computere, trykker høretelefonerne ind i øregangene, knapper en energidrik op og tygger sig igennem tekster af Steen Steensen Blicher, Herman Bang, Henrik Pontopidan, Jan Sonnergaard, Erling Jepsen, Naja Marie Aidt. De læser og læser, og med jævne mellemrum falder de i staver og kigger ud ad vinduet, hvor solen skinner, eller regnen falder på Aarhus Universitets fakultet for Folkesundhed ovre på den anden side af vejen. Og mens de ser ud ad vinduet, ser jeg på deres grublende ansigter og mindes igen og igen, hvordan jeg selv sad i VUC's lokaler og bøjede tyske verber i akkusativ, nominativ, genitiv og dativ. Hvordan jeg modvilligt læste, analyserede og perspektiverede noveller, digte og romanuddrag i håbet om muligheden for en videregående uddannelse.

Det håb var, forstår jeg nu, ikke blot knyttet til drømmen om en fagligt interessant uddannelse. Det var i særdeleshed knyttet til et inderligt ønske om kulturel forandring, og vejen dertil viste sig mulig via litteraturen. Litteraturen gav inspiration og viljestyrke til at blive optaget på universitetet, hvor refleksioner i forelæsninger, skriveøvelser, gruppearbejde, bøger og kompendier udvidede min forståelsesramme og gav mig indsigt og mod til selv at videreformidle bredere livsperspektiver.

Regnestykket er simpelt. Havde Birthe ikke lånt mig den Strungebiografi, havde jeg højst sandsynligt været på kontanthjælp nu. Jeg havde ikke fået en gymnasial uddannelse. Jeg var ikke kommet ind på hverken lærerseminariet eller universitetet. Jeg var ikke blevet velintegreret i samfundet.

Hvem ved, en dag bliver jeg måske sågar nogens Birthe.

Alen Causevic er universitetsstuderende og lektiehjælper på VUC.

Opgave 3

Hans Scherfig: "Amerikansk jul".
Første gang trykt i *Folkets jul*, 1937.

Tekst 4

Amerikansk jul

Hans Scherfig

1 Julen begynder midt i november. Ligesom i Danmark. Der kommer engle og kristtjorn i butiksvinduerne. Frysende julemænd med vatskæg står på gadehjørnerne og reklame-
5 rer for julesalget. Andre julemænd samler ind til velgørenhed. December er medlidenhedens måned ligesom hos os. Der ralles med bøsser og ringes med klokker og skrives i råbere. Frelsens Hær støjer i alle
10 gader. – *Give the money till Jesus! He will cure all deceases!* – står der på stortrommen. – Giv pengene til Jesus! Han overvinder døden! – Frelserpigerne samler penge ind på tamburiner. Der skal bruges man-
15 ge penge i år til hærens nye skyskraber i 14. gade. Den er bygget ligesom en drypstensgrotte i 32 etager.

Pepsodents orkester har allerede i lang tid spillet julesalmer i radioen. Og kirkerne
20 har hængt nye manende lysreklamer ud. – *Why not try Jesus?* – Hvorfor ikke prøve Jesus? – *Jesus er manden!* – Hello! Hello! Os er i dag en frelser født!

Man må tænke på julegaverne. Giv hen-
25 de den nye Buick til jul. Vælg den gave, som hun har glæde af hele året. Den vil henrykke modtageren mere end nogen anden gave. Den vil forene sundhed med lykke og nytte. Og den vil skabe juleglæde
30 måned efter måned lige til næste jul. En ny Buick med alt, hvad der hedder stil, komfort og flot udseende – det, som har gjort Buick til den noble bilkenders yndlings-
mærke.

35 Man kan også købe sine julegaver hos *Woolworth* – forretningen, hvor alting koster 10 eller 5 cent. Man kan få alting her. Stegepander og glas og børster og konserver og bøger og kunstige blomster. Fri-
40 hedsgudinden af sæbe vil ikke mangle på noget julebord. Heller ikke Jesus og præsi-

denten i marcipan. Her er mange skæmtefulde påfund til 10 og 5 cent.

Bovery Missionen uddeler milde gaver
45 til de hjemløse. De står opstillet i sidegaderne til Bovery og 3. Avenue. De står i uendelige rækker, og betjentene med de lange knipler har ikke besvær med at holde orden på rækkerne. Fra kl. 3 i nat har de
50 stået opstillet. Dengang frøs det 15 grader. Senere blev det snevejr. Nu regner det. New Yorks klima har de underligste modsætninger. Nogle af de hjemløse har bundet gamle aviser om benene. Nogle har
55 hullede gummigaloscher i stedet for sko. De har de mærkeligste pjalter på, der holdes sammen af sindrige systemer af sejl-garn. Stille og tålmodigt står de udstillet. Hen imod aften får de en billet, som giver
60 ret til en skål suppe og et rundstykke.

– Men hvorfor ikke rejse sommeren i møde? – spørger en reklame. – Nu er det tiden at tage til Golfkysten! Det er stedet, hvor De bør tilbringe julen. Duften af pini-
65 er ... Den salte søluft ... Skønheden af urgamle ege og palmer og sydfrugter. Pragtfulde motorveje og ridestier. Glimrende golfterræn, tennisbaner og poloplæner. Overdådig jagt og fiskeri. Muntert badeliv
70 hele året på den vidunderlige sandstrand. Alt dette byder Golfens solvarme kyst Dem. Et ideelt sted for Deres juleferie. Her er klimaet hverken for varmt eller for koldt. Golfkysten nås af hurtige L- og N- tog fra
75 nord, øst og centralvest direkte til ethvert punkt på kysten. Skriv til R. D. Pussey, General Agent, Louisville & Nashville Jernbaner, room 425 – B, 9. Broadway, Louisville, Ky. efter oplysninger og illustreret
80 brochure. Gør det i dag!

Foreningen til Dyrenes Beskyttelse har rejst et mægtigt juletræ, der er pyntet med

muleposer. *Glem ikke hesten i julen!* I cafeer og fødevarerforretninger er der udstillet lækre stegte kalkuner. Det dufter lifligt fra restaurationerne.

I det lillebitte køkken bagved den billige restaurant står tallerkenvaskeren, 11 timer hver dag. Rummet er en halv meter bredt og halvanden meter langt. Fedtede tallerkener og kopper kommer rutsjende ud gennem en lem. Han står med hænderne i koghedt sodavand og skrupper med en børste. I vandet svømmer aske, cigarstumper og madrester. Den tykke vært opfylder det meste af køkkenet. – Det må gå meget hurtigere! skriger han. – Meget, meget hurtigere! Hurry up! – Det sprøjter hedt fra en hane. Og det lyser hvidt og ødelæggende fra en elektrisk pære. Og det rasler med fedtet beskidt porcelæn i en lem. Og der råbes og skrives ud af dampen. – Hurtigere! Meget hurtigere! Stå ikke og fald i søvn! Hurry up! Hurry up! – 11 timer.

Butikkerne har åbnet hele julenat, og alle biograferne spiller. Der er travlhed på gaden og umådelig megen støj. Julemænd og frelsermænd er blevet helt vilde og støjer rundt med alle mulige larmeinstrumenter. Hello! Hello! *Jesus er født! Halleluja! Whopee!* Give the money till *Jesus!* Ned ad 14. gade brøler alle højtalerne fra radioforretningerne gode juleord. Hello! Hello! Og fred på jorden og i menneskene velbehag. I kirkerne opføres hele balletter. Engle danser i farvet projektørlys. Præsten uddeler godter til børnene. De mange juletræer uden for butikker og kirker tænder og slukker de farvede lys. Lysreklamerne blinker med ord fra juleevangeliet. Handelen går strygende. Det er det, vi skal have frem! Køb! Køb! Køb! Det er det bedste middel mod krisen. Smid de gamle ting væk og køb nye! Slid tøjet! Ødelæg grammofonpladerne! Og køb nyt!

De store Broadway-biografer er julepynkede. Og hele regimenter julemænd paraderer foran indgangen. Juleprogrammet er særlig rigt og veksler hele natten. Lokalet har fået stjernehimme og blå lys og Bethlehems-panoramaer. Efter de første tegnefilm tændes lyset, og en kvinde i hvide sidefoldeklæder spiller højtidelige ting på elektrisk orgel. Så bæres et stort amerikansk flag frem. 50 mand springer op og spiller Star og Stripes for ever. De spiller den med stor kraft og fart. Alle folk rejser sig og klapper som rasende, mens der svinges med Stjernebanneret. Så vises hovedfilmen – den varer to timer. Så Gøg og Gokke med skæmt og lystighed – folk, der falder på enden og får kager i ansigtet. Og så cowboy-film. Ridt over stepperne og skud og lassokast. Hvor seksløberne taler, og mænd er mænd! Ind mellem filmene er der varieté, akrobater og dejlige korpiger i stjerner og striber. Kl. 12 indfinder der sig to hvide kvindelige engle med store guldvinger, og omgivet af korpigerne spiller de på orgler: Stille nat – hellige nat.

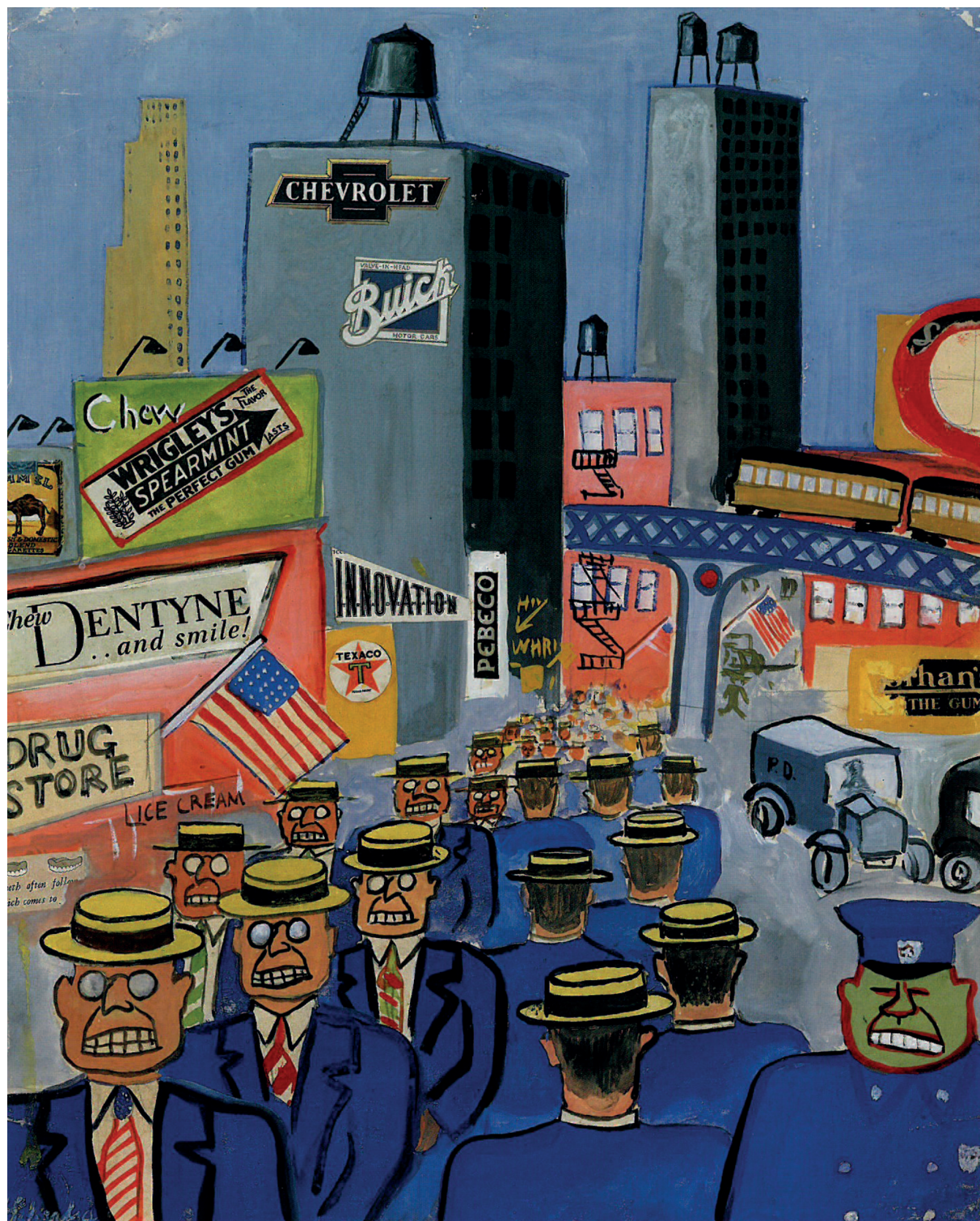
Ved denne tid udkommer morgenaviserne allerede og meddeler antallet på dem, der har drukket sig ihjel i julen. 14 flere end i fjor! Rekorden forbedret.

I New York bliver alt affald smidt ud på gaden. Der findes ingen baggårde med skraldebøtter. Papir og madrester og konserverdåser ligger og flyder på gaden, og små gadedrenge morer sig med at stikke ild i skidtet, inden det bliver kørt væk. Og juletræerne bliver simpelthen smidt ud af vinduerne, når de er brugt. Det er der tradition for. Det er dejligt brændsel for drenge. Ved de store bål står hjemløse og varmer sig. I morgen er der ingen suppe i Frelsens Hær. Efter den 24. hører medlidenheden op. Også i New York.

Opgave 3

Hans Scherfig: "Gadebillede fra New York".
Oliemaleri, 77 x 56 cm, 1930.

Tekst 5

Opgave 4

Carsten Jensen: "En makaber sightseeing".

Artikel i dagbladet Information, den 3. juni 2016.

Tekst 6

En makaber sightseeing

Gennem de hvidvaskede penges hovedstad, Dubai, til krigens horrorkabinet i Kabul, indleder forfatter Carsten Jensen sin rejse tilbage til det Afghanistan, han sidst besøgte, mens de udenlandske tropper stadig var i landet. Dengang var Kabul endnu fredelig

Af Carsten Jensen

¹ Tunge, skæggede mænd i *shalmar kameez*, knælange kjortler og folderige bukser venter resigneret i skyggen ⁵ af en mur på fortovet i en solblændet gade, hvor temperaturen allerede tidligt på formiddagen er oppe på 38 grader. Det afghanske general-konsulat i Dubai er en forpost til Afghanistan.

Indenfor er der tumult. Svedlugten trænger igennem de stivede, hvide kjortler. ¹⁵ Mænd råber ophidset. Jeg trænger mig frem til den ene skranke, så den næste.

»You want to go to Afghanistan?»

²⁰ Jeg nikker.

I Kabul skal jeg møde Anders Sømme Hammer, norsk journalist og prisbelønnet dokumentarist med flere ²⁵ bøger og film bag sig. Han boede i Kabul i fem år fra 2007 til 2012 og er siden ofte vendt tilbage. I 2013 rejste vi rundt sammen i Afghanistan i ³⁰ to uger for at skrive artikler til

Carsten Jensen er taget til Kabul. Her møder han en by med visse fremskridt, med plastic og beton. Og en af Afghanistans tre millioner narkomaner. Foto: Anders Sømme Hammer

en række skandinaviske aviser, blandt dem Information. ⁶⁰

Det var året, før de udenlandske tropper trak sig ud af Afghanistan for at erklære missionen, at skabe en sammenhængende, velfungerende stat i demokratiets tegn, for fuldbragt. Kabul var endnu fredelig, og der kunne gå ⁴⁰ måneder mellem Talebans selvmordsattentater. Men i byer som Kandahar og Kunduz var det umuligt at færdes ⁴⁵ på gaden som udlænding. I provinserne var ordrerne fra Kabul kun et fjernt ekko, mens krigsherrer og stålsatte oprørere rustede sig til det endelige opgør. Amerikanernes seneste desperate påfund var skabelsen af paramilitære militser, der under navn af Afghan Local Police skulle ⁵⁵ forestille at beskytte lokalbefolkningen, men lige så ofte udplyndrede den.

I dag, tre år senere, står

Taliban stærkere end nogensinde siden invasionen i 2001.

Jeg har to dage i Dubai. Jeg tilbringer en del tid i metroen, en hurtig og effektiv højbane, der lydløst suser sig vej tværs gennem den kunstige bys skov af stilløse skyskrabere, en smal bræmme af stål og glas midt i mellem et solblændet hav og en ⁷⁰ død ørken, ikke bygget for at være, men snarere globaliserings svar på beduinernes nomadetelte, hvor finanskapitalens astronomiske summer i rastløs drift bevæger sig fra det ene hastigt opsmækkede skatteparadis til det næste.

⁸⁰ Dubais metro minder om Londons Underground. Det er den samme blanding af mennesker fra alle verdenshjørner, blot er det hvide element næsten fraværende. Til ⁸⁵ gengæld er der alle det asiati-

ske kontinents afskygninger af hudfarve og ansigtstræk, fra Filippinerne over Kina og 90 Sydøstasien, Nepal, Indien og Pakistan, videre til Nordafrika og måske endda med afstikkere længere sydpå. Ingen er her for at blive, men 95 for at sende penge til familien, imens de tæller dagene, indtil de igen kan vende hjem, dage, der oftest bliver til år. Finanskapitalens rast- 100 løshed i globaliseringens top har sit spejlbillede på kontinenternes bund, arbejdskraftens underbetalte bevægelighed i barakbyernes sociale 105 tomrum.

Jeg tager på en guidet tour gennem Jumeirah, rigdomskvarteret ud til det Indiske Ocean, hvor prangende 110 villaer ligger side om side med utallige tandlægeklinikker, som om byens rigmænd og kvinder ikke har anden interesse i verden end deres 115 tænders tilstand. Laserkirurgi og tilbud om plastikkirurgi og fedtsugning viser, at det har de.

Bagger-territorium

120 Sejlformede Burj Al Arab er verdens eneste syvstjernede hotel og også det dyreste, hvor de billigste værelser starter på 3.000 dollar pr. 125 overnatning. Lobbyen har et trappeformet vandfald i fire etagers højde. Væggene er dækket af akvarier, hvor tropisk i neonfarver bevæger 130 sig rundt med ansigtsudtryk, der til forveksling minder om gæsternes. Elevatordørene, der er pansret til i ornamenteret guldbeklædning, 135 kunne været stjålet fra indgangen til en ægyptisk faraos grav. I baren på 23. etage sidder russiske prostituerede i standarduniformen, 12 centimeter høje hæle, mutte ansigtsudtryk og bulende, forbrændte kavaler gange. Det er Stein

Bagger-territorium. Det var her, dansk erhvervspresses 145 darling lavede sine afsluttende svindelnumre, før han vendte hjem og overgav sig til politiet.

Som nabo ligger det tidligere kongepalads, nu omdannet til hotel, med en halv snes stejle heste, støbt i 150 18 karats guld, på den velplejede plæne foran indgangen. Længere nede langs kysten ligger verdens største menneskeskabte ø. Palmen har, som navnet angiver, form af en palme, der strækker sig ud i havet. Palmens stamme 160 udgøres af en hovedgade kranset af terrakottafarvede højhuse med luksuriøse lejlighedskomplekser. Fra stammen udgår palmebladene i 165 store halvbuer, kantet af luksusvillaer med hver deres private strand, hvor sandet lyser hvidere end tandpasta.

170 Arkitekturen i Palmens hovedgade minder slående om den rumænske diktator Ceauscescus megalomane byggeri, der i firserne ryddede Bukarests gamle centrum. 175 Pengenes megalomani har afløst provinsdiktatorens i en pralende apartheid, der ikke er baseret på race og hudfarve, men på den ubarmhertige opdeling af verden i 205 nedværdigende fattigdom og obskøn rigdom.

Affaldsspanden

185 Da jeg stiger af flyet i Kabul, begynder anden del af min makabre sightseeing, fra de hvidvaskede penges hovedstad til krigens horrorkabine- 190 net.

Plastik kan ikke nedbrydes. Det er det første, jeg tænker, da jeg ankommer til Kabul og ser de enorme 195 affaldsdynger langs vejene, hvis mest dominerende træk er den overvældende mængde af plastikposer, -flasker og

SERIE

Afghanistan genbesøgt

✘ Forfatter Carsten Jensen og den norske journalist Anders Sømme Hammer er rejst tilbage til Afghanistan. I 2013 tog de på egen hånd rundt i landet for at gøre status på krigen og genopbygningen efter mere end ti års vestlig invasion. Nu er de udenlandske styrker borte, og Taliban presser på overalt.

✘ I seks artikler tegner de et portræt af et land, der befinder sig midtvejs mellem truende sammenbrud og et nyt overraskende opbrud. Det vil ske i seks afsnit:

- ✘ 1) Tilbage i Kabul
- ✘ 2) Gereskh – på sporet af danskerne
- ✘ 3) Ved fronten i Helmand
- ✘ 4) Hvorfor flygter de?
- ✘ 5) Krigsherrer som de nye diktatorer
- ✘ 6) Kvindernes oprør i Herat

-beholdere. Det er, som om 200 Kabul selv er blevet smidt i en affaldsspand. Gadebørn roder løs i dyngerne med udtryksløse voksenansigter, der er stivnede i en desillusion, man ikke forventer hos 205 børn.

Og beton? Kan beton nedbrydes? Hvad er meningen med de enorme betonblokke, der læner sig op ad facaderne, rejser sig om alle ministerier og halvvejs afspærrer gaderne, hvor de forvandler kørslen gennem 215 Kabuls i forvejen kaotiske trafik til en besværlig slalom i sneglefart? Det samme som plastikken. Betonblokkene nedbrydes heller ikke, men 220 modstår sprængstykker fra bomberne, der går af i ugentlige, stadig mere effektive selvmordsattentater.

Hvad er meningen med 280 genopbygge et krigshærget
 225 helikopterne, der i en øredø- kontinent. Kabul kunne være
 vende larm svirrer lavt hen nedrevet og genopført hvert
 over byens tage? Hvorfor er andet år. USA alene har givet
 der soldater, nervøse politi- over 100 milliarder dollar, 340
 mænd og checkpoints over mere end der blev givet i
 230 alt? Hvorfor lader ingen Marshall-hjælp til Vesteuropa
 udlændinge sig længere se i efter Anden Verdenskrig.
 Kabuls gader? Men Afghanistan med kun
 30 millioner indbyggere 345

»Saigon,« siger Anders Hammer.

235 Det er Saigon, Sydviet- verdens ti fattigste nationer. Det
 nams hovedstad, i de sidste økonomiske boom er udeble-
 måneder før byens fald en af vet, og da de 150.000 uden-
 de sidste dage i april 1975 til landske tropper forlod lan-
 de fremrykkende Vietcong- 295 det, faldt Afghanistan ned i
 styrker, Anders Hammer et hul, der er fuldt så farligt
 240 tænker på. Der er mange som dem, der indtil for nylig
 forskelle på krigene i Vietnam gjorde Kabuls gader livstru-
 og Afghanistan. Men der er ende for fodgængere. 355

245 også vigtige ligheder. En »Helmand – det nye Dubai,«
 utroværdig, korrupt regering lød en optimistisk overskrift
 uden folkelig opbakning. i det amerikanske netmaga-
 En smuldrende, dårligt udrustet sin Foreign Policy tilbage i
 hær svækket indefra af nepo- 2010. Pengene var der, og 360
 tisme, inkompetence og det var troen på deres magt
 250 desertering. En kampvant til at forandre mennesker
 fjende, der efter femten års også. Hvor er pengene nu?
 krig står stærkere end nogen Mange af dem er i det Dubai,
 sinde. En befolkning delt jeg netop har besøgt, hvor 365
 mellem de desillusionerede magtfulde krigsherrer har
 255 og de determinerede. Og det investeret dem i paladserne i
 er ikke de determinerede, Jumeirah og en livsstil, der
 der er på regeringens side. passer til deres oppustede
 selvopfattelse. I dag er det 370

Fremskridt

Da jeg besøgte Kabul for tre 315 meste af det bombehærgede
 260 år siden, var alle gader opgra- Helmand til gengæld på Tale-
 vrede, som om byen befandt bans hænder.

Porøst

På de mure, der omgiver 320 På de mure, der omgiver
 ministerier og afspærrer 375
 265 til kabler og kloakering, strit- byens gader, er der malet
 tede det med ståldragere, og stirrende ansigter. »Jeg ser
 selv i et middelklassekvarter dig,« står der. Det er ikke en
 som Taimani var det livsfar- trussel fra en Big Brother- 380
 ligt at færdes på gaderne 270 stat. Det er en antikorrup-
 efter mørkets frembrud. Der tionenkampagne. Det er borger-
 er sket fremskridt. Nu er hul- ne, der stirrer på statens
 lerne igen kastet til, og fare embedsmænd. Men da mag-
 for at ende på bunden af ten i Afghanistan efter den 385
 udgravning med en ståldra- amerikanske invasion blev
 275 ger gennem brystkassen er overladt til krigsherrer, der
 væk. kun var opsat på at øge deres
 egen magt, var ethvert for- søg på opbygning af en tro-
 Der er hældt så mange 330 værdig stat på forhånd dømt

penge i Afghanistan i udvik- 335

til at mislykkes. Korruption er i Afghanistan ikke en men-
 neskelig svaghed, men selve statens evigt porøse funda-
 340 ment.

Dagen efter min ankomst tager vi på en makaber sight-
 seeing i Kabul. For Anders Hammer er det også et gen-
 345 syn med de seneste års mest dramatiske begivenheder.
 Kulturministeriet, hvis to nederste etager er skjult bag
 beton: To attentater. Det Franske Kulturinstitut, hvor
 350 en selvmordsbomber midt under en opførelse af et tea-
 terstykke om selvmordsbom- bere, *Tavsheden efter eks-*
 355 *plosionerne*, sprængte sig selv i luften. Den indiske
 ambassade: To attentater. De omkringliggende boder blev
 jævnet med jorden. Et tilfæl- digt vejkrøds, hvor en spansk
 360 journalistkollega til Anders sad fanget i en fem timer
 lang skudduel mellem oprø- rere og politi. Et højhus med
 grønne glasfacader, hvorfra Taliban beskød den ameri-
 kanske ambassade. Hotel Serena: to angreb. Ni mid-
 365 dagsgæster blev skudt ned, da en flok unge talibanere
 slap igennem sikkerhedskon- trollen. Nye sår åbner sig
 hele tiden, og de gamle når aldrig at hele.

Stening

375 Shah-e du Shamshira Moské- en. Her beskyldte en 27-årig
 kvindelig studerende, Fark- hunda, en martsdag i 2015
 den lokale imam for korrup- tion, fordi han gav sig af med
 380 spådomskunst på moskeens område og tog penge for sit
 overtroiske vrøvl. Imamen svarede igen med højlydt at
 385 anklage kvinden for at have afbrændt en koran. En ophid-
 set folkemængde kastede sig over hende og tævede hende
 390 bevidstløs, hvorefter de kør- te hendes blodige krop over

med en bil, før de smed hende over rækværket til Kabul Floden, hvor hun landede på den smalle, sten- og affaldsfyldte bred. Heller ikke her lod de deres offer være i fred, men stenede liget, før de satte ild til den dræbte, som om ikke en død, en final lemlæstelse var nok, men afstraffelsen skulle gentages i al evighed.

I dag er der rejst et mindesmærke for Farkhunda dedikeret til hende og »alle, der har svoret at kæmpe imod uvidenhedens svøbe, misogyni og obskurantisme, så vores land kan blive befriet fra barbari, forræderi og uretfærdighed«.

Af de måske hundrede gerningsmænd, hvis forbry-

delse er detaljeret dokumenteret på mobiloptagelser, de selv foretog, sidder i dag kun fem fængslet, og det forventes, at de snart bliver løsladt.

Korruption er i Afghanistan ikke en menneskelig svaghed, men selve statens evigt porøse fundament

På flodbredden, hvor resterne af Farkhunda engang befandt sig, sidder en bylt, svøbt i sækkelærred.

Kun en nøgen fod og en sort hårtot vidner om, at dette er

et menneske. Det er en af Afghanistans tre millioner narkomaner.

Regnen begynder at falde.

Det plørede, afskyelige indhold i Kabuls åbne rendestene nærmer sig gurglende kanten. Ingen skov af paraplyer åbner sig i de overfyldte gader. Afghanere bruger ikke paraply.

»Min kone er på hospitalet,« siger vores chauffør.

»Hun skal føde i morgen.

Hver gang en kvinde på fødegangen skrider i smerte, slår lægerne løs på hende og beordrer hende til at tie stille.«

Kan plastik nedbrydes? Kan beton?

Kan mennesker?

internationalt@information.dk